

رسالة

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تفت
دانشکده علوم انسانی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته حقوق
گرایش جزا و جرم شناسی

عنوان

تحلیل حقوقی و جرم شناختی قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم

استاد راهنما

دکتر حسن قاسمی مقدم

نگارنده

آزاده بدخش

شهریور ۱۳۹۷

باسمه تعالی

تاییدیه هیات داوران

بدینوسیله تایید می شود که جلسه ی دفاع از پایان نامه ی خانم آزاده بدخش با عنوان: "تحلیل حقوقی و جرم شناختی قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم" با حضور هیات داوران ذیل تشکیل گردید و هیات داوران پس از مطالعه پایان نامه و شرکت در جلسه دفاع صحت و کفایت تحقیق انجام شده را بر اساس مقررات دانشگاه آزاد اسلامی جهت اعطای درجه کارشناسی ارشد در رشته ی حقوق-جزا و جرم شناسی به نامبرده مورد تایید قرار می دهند.

آقای دکتر حسن قاسمی مقدم

سمت در پایان نامه: استاد راهنما استادمشاور داورداخل دانشگاه داور خارج دانشگاه

امضاء

آقای دکتر

سمت در پایان نامه: استاد راهنما استادمشاور داورداخل دانشگاه داور خارج دانشگاه

امضاء

آقای دکتر جعفری

سمت در پایان نامه: استاد راهنما استادمشاور داورداخل دانشگاه داور خارج دانشگاه

امضاء

آقای دکتر برگی

سمت در پایان نامه: استاد راهنما استادمشاور داورداخل دانشگاه داور خارج دانشگاه

امضاء

به نام خدا

منشور اخلاق پژوهش

با استعانت از خدای سبحان و با اعتقاد راسخ به اینکه عالم محضر خداست و او همواره ناظر بر اعمال

ماست و به منظور انجام شایسته ی پژوهشهای اصیل، تولید دانش جدید و بهسازی زندگانی

بشر، ما دانشجویان و اعضای هیأت علمی دانشگاهها و پژوهشگاههای کشور:

تمام تلاش خود را برای کشف حقیقت و فقط حقیقت به کار خواهیم بست و از هر گونه جعل و تحریف در فعالیتهای علمی پرهیز میکنیم.

حقوق پژوهشگران، پژوهیدگان (انسان، حیوان، گیاه و اشیاء)، سازمانها و سایر صاحبان حقوق را به رسمیت میشناسیم و در حفظ آن میکوشیم.

به مالکیت مادی و معنوی آثار پژوهشی ارج مینهیم، برای انجام پژوهشی اصیل اهتمام ورزیده از سرقت علمی و ارجاع نامناسب اجتناب میکنیم.

ضمن پایبندی به انصاف و اجتناب از هر گونه تبعیض و تعصب، در کلیه فعالیتهای پژوهشی رهیافتی نقادانه اتخاذ خواهیم کرد.

ضمن امانت داری، از منابع و امکانات اقتصادی، انسانی و فنی موجود استفاده بهره ورانه خواهیم کرد.

از انتشار غیراخلاقی نتایج پژوهش نظیر انتشار موازی همپوشان و چندگانه (تکه ای) پرهیز میکنیم.

اصل محرمانه بودن و رازداری را محور تمام فعالیتهای پژوهشی خود قرار میدهیم.

در همه فعالیتهای پژوهشی به منافع ملی توجه کرده و برای تحقق آن میکوشیم.

خویش را ملزم به رعایت کلیه هنجارهای علمی رشته خود، قوانین و مقررات، سیاستهای حرفهای، سازمانی،

دولتی و راهبردهای ملی

در همه مراحل پژوهش میدانیم.

رعایت اصول اخلاق در پژوهش را اقدامی فرهنگی میدانیم و به منظور بالندگی این فرهنگ، به ترویج و

اشاعه ی آن

در جامعه اهتمام میورزیم.

امضاء دانشجو

امضاء استاد راهنما

با سپاس از:

اساتید محترم که در سایه دانش آنها کسب علم نمودم و تمامی دوستانی که مرا در
انجام این پایان نامه یاری نمودند.

تقدیم به:

همه کسانی که لحظه‌ای بعد انسانی و وجدانی خود را فراموش نمی‌کنند و هرگز قلم و اندیشه خویش را به نان و آب و آسایش نمی‌فروشند و بر آستان گران سنگ انسانیت سر فرود می‌آورند و انسان را با همه تفاوت‌هایش ارج می‌نهند.
پدر و مادرم که هرچه دارم از بزرگواری و محبت آنهاست.
و همه اساتید فاضلی که از وجود پربرکتشان بهره بردم.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده
۲	فصل اول: کلیات تحقیق
۲	۱-۱- مقدمه
۳	۲-۱- بیان مساله
۳	۱-۲-۱- ابعاد و حدود مساله
۶	۳-۱- اهداف تحقیق
۶	۱-۳-۱- هدف اصلی
۶	۲-۳-۱- هدف فرعی
۶	۴-۱- سوالات تحقیق
۶	۱-۴-۱- سوال اصلی
۶	۲-۴-۱- سوالات فرعی
۷	۵-۱- فرضیه‌ها
۷	۱-۵-۱- فرضیه اصلی
۷	۲-۵-۱- فرضیه‌های فرعی
۷	۶-۱- نوآوری تحقیق
۷	۷-۱- روش تحقیق
۷	۸-۱- پیشینه تحقیق
۹	۹-۱- ضرورت و اهمیت تحقیق
۹	۱۰-۱- ساختار تحقیق
۱۰	فصل دوم: مفاهیم، مبانی نظری و تاریخچه
۱۰	۱-۲- مفاهیم
۱۲	۱-۱-۲- تروریسم
۱۲	۱-۱-۱-۲- مفهوم و مصداق تروریسم در نگاه سازمان‌های بین‌المللی
۱۷	۱-۱-۱-۱-۲- نگاه سازمان کنفرانس اسلامی به تعریف و مصداق «تروریسم»
۱۸	۲-۱-۱-۲- مفهوم تروریسم در اسناد بین‌المللی
۱۹	۱-۲-۱-۱-۲- کنوانسیون مبارزه با بمب‌گذاری تروریستی
۱۹	۲-۲-۱-۱-۲- اسناد سازمان کنفرانس اسلامی
۲۰	۳-۲-۱-۱-۲- کنوانسیون اتحادیه عرب

۲۰	۴-۲-۱-۱-۲	کنوانسیون پیشگیری و مبارزه با تروریسم
۲۱	۵-۲-۱-۱-۲	کنوانسیون بین‌المللی راجع به سرکوب تأمین مالی تروریسم
۲۱	۳-۱-۱-۱-۲	مفهوم تروریسم در حقوق داخلی کشورها
۲۲	۱-۳-۱-۱-۲	تعریف تروریسم در حقوق داخلی ایالات متحده آمریکا
۲۳	۲-۳-۱-۱-۲	تعریف لهستان از تروریسم
۲۳	۴-۱-۱-۱-۲	نظر حقوقدانان درباره تروریسم
۲۵	۵-۱-۱-۱-۲	معیارهای سه گانه در تعریف تروریسم
۲۵	۱-۵-۱-۱-۲	معیار ذهنی در تعریف تروریسم
۲۷	۲-۵-۱-۱-۲	معیار عینی در تعریف تروریسم
۲۸	۳-۵-۱-۱-۲	سودمندی معیار مختلط در تعریف تروریسم
۳۰	۶-۱-۱-۱-۲	تعریف تروریسم
۳۰	۲-۱-۱-۲	تروریسم و مفاهیم مشابه
۳۱	۱-۲-۱-۱-۲	مفهوم بغی
۳۱	۱-۱-۲-۱-۲	بیان تروریسم و بغی در قوانین
۳۲	۲-۱-۲-۱-۲	تفاوت تروریسم و بغی
۳۲	۳-۱-۲-۱-۲	اشتراک تروریسم و بغی
۳۳	۲-۲-۱-۱-۲	مقایسه تروریسم و محاربه
۳۳	۱-۲-۲-۱-۲	مفهوم محاربه
۳۴	۲-۲-۲-۱-۲	مقایسه تروریسم و محاربه
۳۴	۳-۲-۲-۱-۲	رابطه تروریسم و محاربه از نظر فقهی
۳۵	۳-۲-۱-۱-۲	وجه تمایز تروریسم و جنایت سازمان یافته فراملی
۳۵	۱-۳-۲-۱-۲	مفهوم جنایت سازمان یافته
۴۰	۲-۳-۲-۱-۲	مهم ترین وجه تمایز تروریسم و جنایت سازمان یافته فراملی
۴۰	۳-۱-۱-۲	اقسام تروریسم
۴۰	۱-۳-۱-۱-۲	گونه‌های سه گانه تروریسم از لحاظ دولتی بودن
۴۱	۱-۱-۳-۱-۲	تروریسم دولتی
۴۵	۲-۱-۳-۱-۲	تروریسم غیر دولتی
۴۷	۳-۱-۳-۱-۲	تروریسم دوپهلوی یا دولتی - غیر دولتی
۴۸	۴-۱-۳-۱-۲	تفاوت تروریسم دولتی و غیر دولتی
۴۸	۲-۳-۱-۱-۲	تقسیم تروریسم به لحاظ تنوع هدف

۴۹	۲-۱-۳-۳- گونه‌های تروریسم از حیث دوران‌های تاریخی
۴۹	۲-۱-۳-۳-۱- تروریسم پیشامدرن
۴۹	۲-۱-۳-۳-۲- تروریسم مدرن
۵۰	۲-۱-۳-۳-۳- تروریسم پسامدرن
۵۰	۲-۱-۳-۳-۴- تروریسم مجازی (سایبر تروریسم)
۵۲	۲-۱-۴- تأمین مالی تروریسم
۵۳	۲-۲- مبانی نظری (لزوم مبارزه با تروریسم از منظر حقوق بشر)
۵۳	۲-۱-۲- حاکمیت قانون و حقوق بشر
۵۴	۲-۲-۲- رهنمودهای شورای امنیت در خصوص حقوق بشر و مبارزه با تروریسم
۵۵	۲-۲-۳- نقض حقوق بشر، حقوق بشر دوستانه، پناهندگی و ...
۵۶	۲-۲-۴- جایگاه حقوقی تروریست‌ها در حقوق بشر دوستانه بین‌المللی
۵۷	۲-۳- تاریخچه
۵۷	۲-۱-۳- پیشینه تروریسم و قوانین مبارزه با آن
۶۰	۲-۲-۳- پیشینه تأمین مالی تروریسم
۶۳	فصل سوم: سیاست کیفری مبارزه با تأمین مالی تروریسم
۶۳	۳-۱- مقدمه
۶۴	۳-۲- سیاست کیفری ماهوی
۶۴	۳-۱-۲-۳- جرم انگاری تأمین مالی تروریسم
۶۴	۳-۱-۱-۲-۳- عنصر قانونی
۶۸	۳-۲-۱-۲-۳- عنصر مادی
۷۲	۳-۱-۲-۱-۲-۳- تأمین مالی تروریسم از طریق نقل و انتقال غیر رسمی
۷۳	۳-۲-۱-۲-۳- پولشویی در بانک‌ها و موسسات مالی
۷۴	۳-۲-۱-۲-۳- تعریف پولشویی
۷۸	۳-۲-۱-۲-۳- مقایسه پولشویی و تأمین مالی تروریسم
۸۰	۳-۱-۲-۳- عنصر معنوی
۸۶	۳-۲-۲- کیفرگذاری
۹۰	۳-۳- سیاست کیفری شکلی
۹۰	۳-۱-۳- قواعد ناظر بر مرحله تحقیقات مقدماتی
۹۰	۳-۱-۱-۳- لزوم اطلاع رسانی مردم جهت کشف جرم
۹۱	۳-۱-۲- وظایف مقامات قضایی و ضابطان دادگستری در تحقیقات مقدماتی

۹۳	۲-۳-۳- قواعد ناظر بر صلاحیت محاکم
۹۴	۱-۲-۳-۳- صلاحیت ذاتی رسیدگی به جرم تأمین مالی تروریسم
۹۵	۲-۲-۳-۳- صلاحیت محاکم ایران راجع به مراجع جرایم ارتكابی در خارج از ایران
۹۶	فصل چهارم: تدابیر پیشگیری از تأمین مالی تروریسم
۹۶	۱-۴- مقدمه
۹۸	۲-۴- تدابیر پیشگیری وضعی ناظر به تأمین مالی تروریسم
۱۰۱	۱-۲-۴- ارائه کمک‌های فنی به کشورها
۱۰۱	۲-۲-۴- شناسایی ارباب رجوع
۱۰۵	۳-۲-۴- پایش مستمر
۱۰۷	۴-۲-۴- نگهداری سوابق و اطلاعات
۱۰۸	۵-۲-۴- گزارش دهی
۱۱۳	۶-۲-۴- توقیف اموال و انسداد حساب
۱۱۵	۷-۲-۴- سازمان‌های غیر انتفاعی و خیریه‌ها
۱۱۶	۸-۲-۴- ایجاد واحد اطلاعات مالی
۱۱۸	۹-۲-۴- نظارت و کنترل
۱۲۰	۳-۴- تدابیر پیشگیری اجتماعی از تأمین مالی تروریسم
۱۲۴	۴-۴- توصیه‌های ویژه اف ای تی اف
۱۲۷	فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادات
۱۲۷	۱-۵- بررسی مبحث
۱۲۹	۲-۵- پاسخ به پرسش‌های تحقیق
۱۲۹	۱-۲-۵- پاسخ پرسش اصلی تحقیق
۱۲۹	۲-۲-۵- پاسخ پرسش فرعی اول
۱۳۰	۳-۲-۵- پاسخ پرسش فرعی دوم
۱۳۰	۳-۵- نتایج
۱۳۰	۴-۵- پیشنهادات
۱۳۲	منابع و مأخذ
۱۳۴	چکیده لاتین

چکیده

هدف از این پژوهش تحلیل حقوقی و جرم شناختی قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم مصوب سال ۱۳۹۴ مجلس شورای اسلامی کشور ایران می‌باشد. نوع مطالعه این پژوهش توصیفی-تحلیلی و از نظر هدف کاربردی می‌باشد. برای انجام این پژوهش از مطالعه اسنادی و روش کتابخانه‌ای استفاده شده است. نتایج نشان می‌دهد که با وجود کامل بودن نسبی این قانون در ایران از حیث شناسایی مصادیق ترور، راه‌های تأمین مالی، معرفی عوامل شناسایی و کشف این جرم، تعیین محاکم صاحب صلاحیت رسیدگی به جرم و تعیین مجازات، دارای کاستی‌هایی نیز می‌باشد. از جمله کاستی‌های مرتبط با این قانون، می‌توان به سکوت در برابر جنبش‌های آزادی بخش و حق دفاع مشروع از خود برای ملیت‌ها و قومیت‌ها، و نیز در نظر نگرفتن ساز و کاری برای تعیین کردن یک نهاد مشخص و تخصصی برای رسیدگی و تشخیص دادن امور مرتبط با تأمین مالی تروریسم و پول‌شویی اشاره کرد. با توجه به اینکه مصادیق پول‌شویی در این قانون عنوان نشده، لازم است تا مباحثی در زمینه تأمین مالی تروریسم به وسیله ارزهای دیجیتال در آن گنجانده شود. براساس نتایج این پژوهش، تکمیل بودن مباحث قانونی، قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم مصوب سال ۱۳۹۴ دارای شرح کامل مصادیق تأمین مالی تروریسم، نحوه تشخیص، سیستم مبارزه، مسئولیت‌های واضح و مجازات‌های روشن است. ولی به دلیل نقایص موجود، در سال ۱۳۹۷ مورد اصلاح قرار گرفته است. براساس نتایج این پژوهش، این قانون می‌تواند نیازهای کشور در راستای مبارزه با تأمین مالی تروریسم را برطرف نماید. با این که این قانون طیف وسیعی از فعالیت‌های مرتبط با تأمین مالی تروریسم را در نظر گرفته است، اما جای آن دارد تا قانون‌گذاران مجدداً با دقت بیشتری مسئولیت و حدود وظایف نهادهای مشخص‌کننده تروریسم را تعریف نمایند.

کلمات کلیدی: تأمین مالی، تروریسم، محاربه، پولشویی، پیشگیری.

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

یکی از راه‌های مبارزه با پدیده تروریسم، مبارزه با تأمین مالی آن است. به این منظور کشورها خود بطور مستقیم یا از طریق سازمان ملل متحد مبادرت به تهیه اسناد و مقرراتی جهت مسدود نمودن راه‌های تأمین مالی تروریسم نموده‌اند. از حیث اهمیت و اعتبار شکلی و وصف الزام‌آور آنها، قطعنامه‌های شورای امنیت، به ویژه قطعنامه ۱۳۷۳ مصوب ۲۰۰۱، در وهله اول اهمیت قرار دارند؛ در وهله دوم، کنوانسیون بین‌المللی مبارزه با تأمین مالی تروریسم (۱۹۹۹) تدوین شده توسط سازمان ملل متحد است؛ سپس، توصیه‌های ویژه هشگانه و نیز برخی از توصیه‌های مرتبط چهل گانه گروه اقدام مالی می‌باشد. اگرچه توصیه‌های گروه اقدام مالی برخلاف قطعنامه ۱۳۷۳ از پشتوانه ماده ۲۵ منشور ملل متحد برخوردار نیستند، ولی از نظر عملی واجد اهمیت بسیارند.

مفاد این اسناد به گونه‌ای تنظیم شده که هر یک مکمل و در مواردی تکرار دیگری است. به گونه‌ای که طبق ماده ۲۵ منشور ملل متحد، اجرای قطعنامه ۱۳۷۳ اجباری است؛ از طرف دیگر، طبق این قطعنامه از

کشورهای عضو ملل متحد خواسته شده تا به کنوانسیون بین‌المللی مبارزه با تأمین مالی تروریسم ملحق شوند. تصویب و اجرای کنوانسیون نیز مستلزم تصویب قانونی داخلی است که باید مطابق قواعد و استانداردهای مقرر در کنوانسیون تدوین شده باشد.

البته به منظور مبارزه با تأمین مالی تروریسم، هنجارها و بایسته‌های بین‌المللی گونه‌گونی پیش روی کشورهاست. این قواعد و مقررات بین‌المللی طیف گسترده‌ای دارند؛ برخی (مانند قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد و نیز کنوانسیون‌های بین‌المللی متضمن قواعد آمره) الزام آورند و برخی دیگر بایسته‌های اختیاری هستند که به طور هماهنگ توسط گروه‌های مختلفی از کشورها ایجاد شده‌اند (به طور مثال توصیه‌های ویژه هشت گانه گروه اقدام مالی در مورد مبارزه با تأمین مالی تروریسم).

در عین حال که در این هنجارهای بین‌المللی، مقررات مشترکی هم وجود دارد ولی دامنه شمول و قدرت الزام آور هر یک با دیگری متفاوت است.

با توجه به شرایط متفاوت کشور ما نسبت به بسیاری از کشورهای درگیر مبحث تروریسم، نیاز ویژه‌ای به تصویب قوانین مبارزه با تروریسم و نیز مبارزه با تأمین مالی تروریسم احساس می‌شود. با درک این نیاز، در تاریخ ۹۴/۱۲/۲۲ قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم در مجلس شورای اسلامی ایران تصویب و به تائید شورای نگهبان قانون اساسی رسید. از آنجا که این قانون، اولین قانون در نوع خود در ایران محسوب می‌شود، بررسی دقیق این قانون و مطابقت آن با قوانین جهانی دارای اهمیت خواهد بود. از اینرو این تحقیق به بررسی کلیه مواد این قانون خواهد پرداخت تا براساس پرسش‌های مطرح شده، بتواند کاستی‌های آن را پوشش دهد.

۱-۲- بیان مساله

۱-۲-۱- ابعاد و حدود مساله

تروریسم عبارت است از ارتکاب هر عمل دیگری به منظور قتل یا ورود لطمه جسمی جدی به یک شهروند یا شخصی که مشارکت فعالی در درگیری مسلحانه ندارد و هدف از ارتکاب چنین عملی ماهیتاً یا بر اساس شرایط مربوط ارباب جمعیت یا وادار نمودن یک حکومت یا سازمان بین‌المللی به انجام یا خودداری از انجام هر عملی باشد.

منظور از تأمین مالی تروریسم تلاش گروه‌های تروریستی به منظور دستیابی به منابع مالی و یا افزایش سرمایه جهت فعالیت‌های تروریستی است. پول خط زندگی تروریسم است و حکم موتور مبارزه مسلحانه را دارد گروه‌ها و سازمان‌های تروریستی همچون هر نهادی که دارای اعضاء و تشکیلاتی است که برای بقای خود احتیاج به منابع مالی دارند به بودجه احتیاج دارند بی شک تمامی روش‌هایی که ممکن است یک گروه

یا سازمان برای کسب درآمد و افزایش سرمایه مدنظر قرار دهد مورد توجه تروریست‌ها هم هست و از هر راه قانونی و غیر قانونی برای این مهم سود می‌برند.

از بعد بین‌المللی مهم‌ترین سند تدوین شده توسط سازمان ملل متحد کنوانسیون بین‌المللی مبارزه با تأمین مالی تروریسم است علاوه بر این قطعنامه‌های شورای امنیت بویژه قطعنامه ۱۳۷۳ مصوب سال ۲۰۰۱ دارای اهمیت است.

این کنوانسیون سه تعهد عمده برای کشورهای عضو قائل شده است نخست: جرم انگاری تأمین مالی اعمال تروریستی و قوانین جزایی دوم: همکاری گسترده با سایر کشورهای عضو و ارائه معاضدت و سوم وضع مقررات و الزامات مربوط به ایفای نقش موسسات مالی در کشف و گزارش دهی موارد مالی تروریسم.

تأمین مالی تروریسم در بند اول ماده ۳ کنوانسیون چنین تعریف شده: ارائه جمع آوری وجوه هر وسیله بطور مستقیم یا غیر مستقیم برخلاف قانون و بطور عمد به قصد یا با علم به اینکه بطور کلی یا جزئی صرف اجرای اعمال تروریستی گردد. در بند اول ماده ۱۸ کنوانسیون کشورهای عضو متعهد می‌شوند اقداماتی برای منع فعالیت‌های غیر قانونی اشخاص یا سازمان‌هایی که در سرزمین کشور مزبور آگاهانه ارتکاب جرایم موضوع ماده ۲ را مورد تشویق، تحریک سازماندهی قرار می‌دهند یا خود مبادرت به ارتکاب آن جرایم می‌نمایند به عمل آورند.

این قطعنامه از چند جهت دارای اهمیت است در بند سوم قطعنامه ۱۳۷۳ هر نوع عمل تروریستی بین‌المللی به عنوان تهدیدی علیه صلح و امنیت بین‌المللی توصیه شده است.

جرم انگاری تأمین مالی اقدامات تروریستی طبق فرازهای الف و ب بند ۱ قطعنامه کلیه کشورها مکلف شده‌اند تا از تأمین مالی اعمال تروریستی پیشگیری و با آن مبارزه کنند و ارائه و جمع آوری عمدی وجوه بطور مستقیم و غیر مستقیم به هر وسیله توسط اتباع خود یا داخل سرزمین خود به قصد اینکه این وجوه باید با علم به اینکه قرار است برای اجرای اقدامات تروریستی مورد استفاده قرار گیرد را جرم تلقی کند.

جرم انگاری تأمین مالی تروریست‌های بر اساس فراز (د) بند ۱ قطعنامه کلیه کشورها مکلف شده‌اند تا اتباع خود و هر شخص حقیقی یا حقوقی ساکن در سرزمین خود را از ارائه مستقیم یا غیر مستقیم هرگونه وجوه دارایی‌های مالی یا منابع اقتصادی یا خدمات مالی یا سایر خدمات مرتبط به نفع اشخاصی که مبادرت به اقدامات تروریستی یا شروع آن می‌نمایند یا وقوع آن را تسهیل یا مشارکت در انجام آن دارند یا به نفع موسساتی که بطور مستقیم یا غیر مستقیم متعلق به این اشخاص یا تحت کنترل آنها هستند یا به نفع اشخاص حقیقی یا حقوقی که از طرف یا به دستور اشخاص فوق عمل می‌کنند ممنوع سازند.

اسناد دارای‌های تروریست‌ها و سازمان‌های تروریستی: به موجب قطعنامه کلیه کشورها مکلف شده‌اند که بی‌درنگ وجوه و سایر دارای‌های مالی و منابع اقتصادی اشخاصی را که مرتکب یا شریک ارتکاب یا تسهیل اقدامات تروریستی می‌شوند یا شروع به ارتکاب آن می‌کنند را مسدود سازند.

از بعد منطقه‌ای تصمیم پایه شورای اتحادیه اروپا در مبارزه با تروریسم قابل توجه است. ماده ۲ این مصوبه (مشارکت در فعالیت‌های گروهی تروریستی از طریق فراهم کردن منابع اطلاعاتی یا مالی یا از طریق تأمین بودجه فعالیت‌هایشان از هر راهی با آگاهی از این واقعیت که این مشارکت همکاری در اعمال مجرمانه گروه تروریستی است) را ممنوع می‌کند. بطور صریح توصیه‌هایی برای جرم‌انگاری و پیشگیری از هرگونه اقدام در تأمین مالی تروریسم و پولشویی حتی به شیوه‌های الکترونیکی و سایبری دارد به طور مثال:

- اعمال ضوابط و مقررات مبارزه با پولشویی به سایر نظام‌های پرداخت جایگزین.
- انجام اقدامات لازم برای شناسایی مشتری در نقل و انتقال‌های الکترونیکی وجوه.
- انجام کنترل و نظارت کافی بر ورود و خروج فیزیکی پول و اسناد تجاری در وجه حامل و برقراری سیستم الکترونیک به منظور نظارت و گزارش دهی معاملات ارزی داخلی و بین‌المللی که از سقف معینی تجاوز می‌کند.

• کسب اطمینان از اینکه موسسات بخصوص موسسات خیریه و غیرانتفاعی جهت تأمین مالی تروریسم مورد سوء استفاده قرار نگیرد.

تهیه و جمع‌آوری عامداً و عالماً وجوه و اموال به هر طریق چه دارای منشأ قانونی باشد یا نباشد و یا صرف تمام یا بخشی از منابع مالی حاصله از قبیل قاچاق ارز، انتقال پول، خرید و فروش اوراق مالی و اعتباری و یا انجام هرگونه فعالیت‌های اقتصادی اشخاص توسط خود یا دیگری جهت ارائه به افراد تروریست یا سازمان‌های تروریستی که مرتکب یکی از اعمال زیر می‌شوند تأمین مالی تروریسم بوده و جرم محسوب می‌شود.

به استناد ماده ۱۰۱ و ماده ۲۱ قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم ارتکاب یا تهدید به ارتکاب هرگونه اقدام خشونت‌آمیز از جمله قتل، سوء قصد، خرابکاری در اموال و تأسیسات عمومی دولتی و غیر دولتی، اعمال خطرناک علیه ایمنی هواپیما یا هوانوردی، تولید، تملک، اکتساب، انتقال، نگهداری و قاچاق عناصر، بمب‌گذاری در اماکن عمومی، تأسیسات دولتی تأمین مالی تروریسم در صورتی که در حکم محاربه یا افساد فی الارض تلقی شود مرتکب مجازات آن محکوم می‌شود و درغیراینصورت علاوه بر مصادره وجوه و اموال به مجازات ۲ تا ۵ سال حبس و جزای نقدی معادل ۲ تا ۵ برابر منابع مالی تأمین شده محکوم می‌شود چنانچه تأمین مالی تروریسم به عملیات پولشویی منجر شود مرتکب حسب مورد به مجازات شدیدتر محکوم می‌شود.

قانون فوق مشتمل بر ۱۷ ماده و ۵ تبصره در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ سیزدهم بهمن ماه یک هزار و سیصد و نود و چهار مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۳/۱۲/۱۳۹۴ به تایید شورای نگهبان رسید.

۱-۳- اهداف تحقیق

۱-۳-۱- هدف اصلی

تبیین جایگاه نظام حقوقی ایران در مبارزه با تروریسم از طریق ساز و کارهای مبارزه با تأمین مالی تروریسم

۱-۳-۲- هدف فرعی

مقایسه ساز و کارهای نظام حقوقی برای مبارزه با تأمین مالی تروریسم با اسناد بین‌المللی

۱-۴- سوالات تحقیق

۱-۴-۱- سوال اصلی

جرم انگاری‌ها و کیفی‌گذاری‌های مندرج در قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم در راستای مبارزه با این جرم دارای چه نواقص و کاستی‌هایی است؟

۱-۴-۲- سوالات فرعی

۱- در قانون مالی مبارزه با تروریسم چه ساز و کارهایی برای پیشگیری وضعی از قانون این جرم پیش بینی شده است؟

۲- قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم در مقایسه با اسناد بین‌المللی مبارزه با این جرم دارای چه نقاط ضعف و قوتی می‌باشد؟

۱-۵- فرضیه‌ها

۱-۵-۱- فرضیه اصلی

عدم تصریح به قاچاق کالا به عنوان روش تأمین مالی و وجود عبارات کلی مانند اصطلاح اعمال خطرناک علیه ایمنی هواپیما بدون تعریف معیار خطرناک و استفاده از تمثیل برای بیان مصادیق و عدم حصری مصادیق و خفیف بودن مجازات‌ها از جمله نواقص قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم است.

۱-۵-۲- فرضیه‌های فرعی

۱- در قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم از تدابیر پیشگیری وضعی اعم از شناسایی مراجعان هنگام ارائه تمام خدمات و انجام عملیات پولی و مالی و الزام کارکنان دولتی به گزارش عملیات مشکوک به تأمین مالی تروریسم استفاده شده است.

۲- قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم در مقایسه با اسناد بین‌المللی دارای نقاط قوتی نظیر توجه به جرایم حدی مانند محاربه و افساد فی الارض و نقاط ضعفی نظیر عدم توجه به تمام راهکارهای پیشگیری از تأمین مالی تروریسم می‌باشد.

۱-۶- نوآوری تحقیق

با توجه به اینکه قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم اخیراً در اواخر سال ۹۴ تصویب و به تایید شورای محترم نگهبان رسیده است و اینکه در سال ۱۳۹۷ نیز اصلاحیه این قانون به تصویب رسیده است بنابراین این موضوع جدید می‌باشد.

۱-۷- روش تحقیق

این تحقیق با روش توصیفی-تحلیلی با روش کیفی به تبیین موضوع و بررسی جنبه‌های مبهم خواهیم پرداخت.

۱-۸- پیشینه تحقیق

آقای پیمان نمایان در کتاب واکنش عدالت کیفری به تروریسم در سال ۱۳۹۰ درباره اسناد بین‌المللی راجع به مبارزه با تروریسم در ۳ بخش به بیان مطالبی پرداخته در بخش اول مقدمه و بافت حقوقی در بخش دوم

مولفه‌های کلیدی عدالت کیفری موثر در واکنش به تروریسم و در بخش سوم مسئولیت پذیری نسبت به عدالت کیفری و ارائه ساز و کارهای نظارتی.

آقای دکتر صادق سلیمی در کتاب جنایت سازمان یافته فراملی در ۱۳۹۱ درباره تروریسم بیان داشته اعمال تروریستی به اعمال جنایی اطلاق می‌شود که علیه دولتی به قصد ایجاد ترس در افکار اشخاص خاص یا گروهی از اشخاص یا افکار عمومی ارتکاب می‌یابند.

خانم بتول پاکزاد در مقاله تأمین مالی تروریسم و پولشویی سایبری در کتاب تروریسم شناسی در سال ۱۳۹۴ در مقاله خود با عنوان (تأمین مالی تروریسم و پولشویی سایبری) به توضیح تأمین مالی تروریسم پرداخته و بیان می‌دارد که اقدامات تروریستی سایبری از جمله تأمین مالی و پولشویی سایبری پدیده‌های انکارناپذیر و تاثیرگذار در حوزه سیاست جنایی بیشتر کشورهاست و از سوی دیگر تهدیدی جدی و نوین برای زمان حال یا خطری بزرگ برای آینده‌ای بسیار نزدیک است که تا حدودی تهدیدات و خطرات دیگر بر ضد امنیت ملی را تحت شعاع قرار خواهد داد.

این تهدید ویرانگر و نوین بیش از هرچیز با چالش جایگاه حقوقی مواجه است زیرا این اقدامات از سویی اقداماتی تروریستی محسوب و از سویی دیگر جرمی سایبری می‌باشد. جرایم رایانه‌ای در مواردی که رایانه تنها وسیله جرم است اصالت ندارد و داخل در جرایم سنتی هستند. پس جرم انگاری تأمین مالی و پولشویی سایبری توسط تروریست‌ها باید در قانون ضد تروریسم صورت گیرد زیرا فضای سایبر در اینجا تنها در حد وسیله تحقق رفتار مجرمانه تأمین مالی است مشخص است که این رفتار به اعتبار اینکه از طریق رایانه ارتکاب می‌یابد اصالتاً جرم سایبری به حساب نمی‌آیند.

برخلاف تروریسم سایبری که یک جرم رایانه‌ای محض بوده و داخل در جرایم رایانه‌ای است با توجه به شواهد و استدلال‌های عدیده درباره هستی داشتن اقدامات تروریستی سایبری باید پذیرفت که تروریست‌ها با استفاده از اینترنت راه‌های جدیدی برای تأمین مالی و افزایش سرمایه یافتند که با شیوه‌های سنتی تأمین مالی متفاوت است. لذا هرگونه جرم انگاری در مورد تأمین مالی تروریسم بدون توجه به ارتباط آن با پولشویی سایبری کامل نخواهد بود. ماهیت فرامرزی این جرایم باعث می‌شود هیچ کشوری به تنهایی و در محدوده مرزهای خود موفق به مقابله با این پدیده‌ها نگردد هر نوع همکاری نیازمند هماهنگی حقوق کیفری از حیث ماهوی و شکلی است.

در این راستا اسناد جهانی و منطقه‌ای برای دستیابی به این هماهنگی‌ها و همکاری‌ها ضروری می‌نماید البته اسناد موجود مانند کنوانسیون مبارزه با تأمین مالی تروریسم و قطعنامه‌های شورای امنیت مانند قطعنامه ۱۳۷۳ و یا کنوانسیون جرایم سایبر اتحادیه اروپا می‌توانند در صورت اجرا تا حدودی خلاءهای موجود را برطرف نمایند.

۹-۱- ضرورت و اهمیت تحقیق

علی رغم وجود منابع پیش گفته هیچ یک از آنها به طور خاص و جامع به تحلیل قانون پرداخته‌اند، چون در زمان نگارش این منابع اساساً قانون مذکور هنوز به تصویب نرسیده بود.

۱۰-۱- ساختار تحقیق

پایان نامه حاضر در پنج فصل تدوین که در فصل اول به بیان کلیات و ساختار بنیادی پژوهش پرداخته شده در فصل دوم به مفاهیم، مبانی نظری و تاریخچه پرداخته شده است. در فصل سوم به سیاست کیفری مبارزه با تأمین مالی تروریسم پرداخته و در نگاه به فصل چهارم به تدابیر پیش گیرانه در قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم توجه شده است در فصل پنجم نیز نتیجه گیری پژوهش و پیشنهادات لازم در این خصوص بیان گردیده است.